

Juryrapport

Keetje Hodshon Prijs 2018 – Literatuurwetenschappen

De Keetje Hodshon Prijs is ingesteld door de J.C. Ruigrok Stichting als aanmoedigingsprijs voor onderzoekers die in het jaar van toekenning niet langer dan vijf jaar zijn gepromoveerd, ter bekroning van oorspronkelijk onderzoek op het gebied van de geesteswetenschappen. De prijs wordt dit jaar (2018) toegekend voor onderzoek op het gebied van de literatuurwetenschappen.

Van de jury maakten deel uit: Mary Kemperink, Ann Rigney en Thony Visser. In totaal werden tien proefschriften ingediend. Daarbij moet meteen gezegd worden dat deze stuk voor stuk van hoog niveau waren, of het nu ging om meer theoretisch of om meer historisch georiënteerd onderzoek. Dit maakte de lezing van de dissertaties bijzonder aangenaam, en de discussie erover zeer levendig.

Uiteraard was de jury verheugd over de grote kwaliteit van deze proefschriften, maar tegelijkertijd ook enigszins bedroefd over het feit dat er maar één enkel proefschrift als winnaar kon worden aangewezen. Dit klemde te meer omdat de twee beste proefschriften, naar het oordeel van de jury, elkaar na weging van de criteria originaliteit, wetenschappelijk belang, methodologie en stijl niet veel ontlopen. De jury heeft vervolgens de CV's van beide kandidaten bestudeerd en die mede in haar uiteindelijke oordeel betrokken. De unanieme keuze viel tenslotte op het proefschrift van Sophie Reinders uit 2016, getiteld: *De mug en de kaars. Vriendschap en liefde in alba amicorum van adellijke vrouwen uit de Noordelijke Nederlanden, 1575-1640* (Radboud Universiteit, juni 2017).

In haar studie heeft Sophie Reinders 22, grotendeels nog onbekende, alba van adellijke vrouwen (in de periode ca. 1550-1640) uit Noord-Nederland geïdentificeerd en sociaal- en cultuurhistorisch geplaatst. Dit materiaal is door haar ingezet als bron voor haar onderzoek naar adellijke vriendschap en liefde en in verband daarmee naar de verhouding tussen privé en openbaar.

Dit klinkt eenvoudiger dan het is. Interpretatie van alba is moeilijk, niet in de laatste plaats omdat er maar weinig andere egodocumenten voorhanden zijn waarmee zij geconfronteerd kunnen worden. Het was dan ook noodzakelijk om via andere bronnen en reeds verrichte studies de context zichtbaar te maken. Sophie Reinders doet dat met verve en getuigt van een indrukwekkende kennis van zaken over deze periode. Daar komt nog bij dat de teksten doorgaans een tamelijk chaotische aanblik bieden van tekst en beeld en vragen om een zorgvuldige transcriptie en analyse.

De sociale, culturele en geografische omgeving van de eigenaressen en van de scribenten heeft de onderzoekster, zoals gezegd, steeds nadrukkelijk betrokken bij de teksten in de alba. Op deze wijze laat zij een interessante en vruchtbare combinatie van onderzoeksvelden zien, namelijk literatuurwetenschap, cultuurgeschiedenis, heraldiek en mediastudies.

Alba amicorum blijken waardevolle bronnen te zijn, die een venster verschaffen op de private wereld van adellijke vrouwen uit de Vroegmoderne tijd. Ze zijn als bron des te waardevoller omdat andere egodocumenten, zoals brieven en dagboeken van en voor vrouwen, vrijwel ontbreken. Alba geven informatie over de opvoeding van meisjes: wat betamelijk voor hen werd gevonden en met wie ze verkeerden. Alba tonen de sociale

netwerken in actie waarbinnen deze vrouwen functioneerden. Zichtbaar wordt daarbij ook hoe de scribenten zich in het album persoonlijk presenteerden. Sophie Reinders vergelijkt deze zelfpresentatie met het gebruik dat er nu van digitale platforms zoals *facebook* wordt gemaakt.

Verleiding is een *hot item* in de alba. Je ziet er soms een hele flirtpartij in actie. De titel van de dissertatie, *De mug en de kaars*, is ontleend aan een veelvoorkomend embleem, dat van de mug, als symbool van de gepassioneerde minnaar (of minnares), die moet oppassen om zich niet door zijn (of haar) liefdespassie te laten verteren.

De studie is helder en uitnodigend geschreven. De schrijfster weet haar lezer een kleine vijfhonderd bladzijden lang bij de les te houden.

Kortom, het gaat hier om een vernieuwende, bijzonder degelijk uitgevoerde en aangenaam leesbare studie. De schrijfster laat zien te bezitten over creatief analytisch vermogen, grote eruditie en brede kennis van de onderzochte periode.

Tot slot wil de jury graag vermelden dat zij onder de indruk is van deze laureaat die niet alleen een prachtige studie heeft geschreven waarmee zij cum laude is gepromoveerd, maar inmiddels een goed jaar na haar promotie een heel scala aan activiteiten heeft ontplooid om haar onderzoek over het voetlicht te brengen. Niet alleen geeft zij vele lezingen, organiseert zij symposia en zit zij in de redactie van vaktijdschriften, maar weet zij ook een breder publiek te boeien en enthousiast te maken voor haar onderzoek naar deze adellijke vrouwen uit een ver verleden en naar de literatuur en de cultuur van de Vroegmoderne tijd meer in het algemeen. Dat zij onlangs is uitgeroepen tot 'Docenttalent van het jaar' van de Universiteit Utrecht laat zien zij allesbehalve een kamergeleerde is.

*Prof. dr. M.G. (Mary) Kemperink, hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde
Rijksuniversiteit Groningen*

Prof. dr. A. (Ann) Rigney, hoogleraar algemene literatuurwetenschap Universiteit Utrecht

*Prof. dr. A. (Anthonya) Visser, hoogleraar Europese literatuur en cultuur, in het bijzonder de
Duitse, wetenschappelijk directeur Leiden University Center for the Arts in Society (LUCAS)
Universiteit Leiden*

De juryvergadering vond plaats op 14 maart 2018 en werd voorgezeten door KHMW-directeur Jhr. mr. Th.S. Roëll. Naast de drie hierboven genoemde juryleden waren tevens aanwezig Prof. mr. A. Soeteman (wetenschappelijk secretaris) en Drs. S. van Manen (secretaris, notulen).